КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ МИНИСТРЛИГИ

БЕКИТИЛДИ
Кыргыз Республикасынын
билим берүү жана илим
министрлигинин
Буйругу №__863/1_____
«___10___»___май____2022ж.

Каттоо номери 8
Код 200724

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН КЕСИПТИК ОРТО БИЛИМ БЕРҮҮСҮНҮН МАМЛЕКЕТТИК БИЛИМ БЕРҮҮ СТАНДАРТЫ

Адистиги: 030503 - «Укук таануу»

Квалификациясы: юрист

Бишкек 2022

1-глава. Жалпы жоболор

1. Кыргыз Республикасынын кесиптик орто билиминин 030503 - «Укук таануу» адистиги боюнча ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары - Мамлекеттик билим берүү стандарты) «Билим берүү жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамына жана Кыргыз Республикасынын билим берүү жаатындагы ченемдик укуктук актыларга ылайык иштелип чыккан.

2. Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкүдөй түшүнүктөр колдонулат:

- негизги кесиптик билим берүү программасы - тиешелүү адистик боюнча окуу процессинин максаттарын, күтүлүп жаткан натыйжаларын, мазмунун жана ишке ашырылышын уюштурууну жөнгө салуучу окуу-методикалык документтердин жыйындысы;
- сабактардын цикли - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон билим берүү программасынын бир бөлүгү же окуу сабактарынын жыйындысы;
- модуль - окутуунун, тарбиялоонун белгиленген максаттарына жана натыйжаларына карата белгилүү бир логикалык жыйынтыкка ээ болгон окуу сабактарынын бөлүгү;
- компетенция - окуучунун аныкталган бир чөйрөдө майнаптуу жана жемиштүү иштөөсү үчүн зарыл болгон билими жагынан даярдоого карата алдын ала коюлган социалдык талап (ченем);
- кредит - негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугунун шарттуу ченеми;
- окутуунун натыйжалары - негизги билим берүү программасы/модулу боюнча окутуунун натыйжасында ээ болгон компетенциялар;
- кесиптик стандарт - кесиптик иштин конкреттүү түрүнүн чегинде анын мазмунуна жана сапатына карата талаптарды белгилөөчү, кызматкер кайсы иште болсо да, кайсыл уюмда болсо да өзүнүн ордун татыктуу ээлеши үчүн кызматкерде болушу милдеттүү болгон квалификациянын сапаттык деңгээлин баяндаган негиз түзүүчү документ.

Ушул Мамлекеттик билим берүү стандартын ишке ашыруу менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан орто кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү уюмдары үчүн милдеттүү болуп саналат.

2-глава Колдонуу чөйрөсү

3. Бул Мамлекеттик билим берүү стандарты 030503 – «Укук таануу» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн милдеттүү болгон ченемдердин, эрежелердин жана талаптардын

жыйындысы болуп саналат, жана Кыргыз Республикасынын аймагында тиешелүү адистик боюнча лицензиясы бар менчигинин түрүнө жана ведомстволук таандыктыгына карабастан, орто кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу бардык билим берүү уюмдарынын орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүү сапатын баалоочу окуу-уюштуруу-методикалык документтерди иштеп чыгуу үчүн негиз болуп саналат.

4. 030503 – «Укук таануу» адистиги боюнча Мамлекеттик билим берүү стандартынын негизги колдонуучулары болуп төмөнкүлөр саналат:

- ушул адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууга укугу бар билим берүү уюмдарынын администрациясы жана педагогикалык курамы;

- бул адистик боюнча негизги билим берүү программасын иштеп чыгуу боюнча өздөрүнүн билим берүү ишмердүүлүгүн натыйжалуу ишке ашыруу үчүн жооптуу студенттер;

- кесиптик иштин тиешелүү чөйрөсүндөгү адистердин жана иш берүүчүлөрдүн бирикмелери;

- Кыргыз Республикасынын билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыз кылуучу окуу-методикалык бирикмелер жана кеңештер;

- кесиптик орто билим берүүнү каржылоону камсыз кылуучу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- кесиптик орто билим берүү системасында мыйзамдардын сакталышын контролдоону камсыз кылуучу, кесиптик орто билим берүү чөйрөсүндө аккредитациялоочу жана сапатын контролдоочу билим берүү чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органдар;

- билим берүү программаларын жана уюмдарын аккредитациялоочу агенттиктер.

3-глава. Адистиктин жалпы мүнөздөмөсү

5. 030503 – «Укук таануу» адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүү формалары:

- күндүзгү;
- күндүзгү-сырттан (кечки);
- сырттан окуу.

6. Жалпы орто билим берүүнүн базасында күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн адистиги боюнча негизги билим берүү программасын өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү 1 жыл 10 айдан кем эмести түзөт. Ушул кесиптик билим берүү программасын негизги жалпы билим берүүнүн базасында ишке ашыруу учурунда өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтү 1 (бир) жылга узартылат.

7. Кесиптик орто билим берүү уюмдарында бир окуу жылында ишке ашырылуучу орто кесиптик билим берүү программасына интеграцияланган орто жалпы билим берүүнүн (10-11-класстар) жалпы билим берүү программасын ишке ашырууда орто жалпы билим жөнүндө документ (аттестат) берилбейт, жана предметтер боюнча баалар орто кесиптик билими тууралуу документте (дипломдо) белгиленет.

8. Абитуриентти кабыл алууда төмөнкү документтердин бири болушу керек:

- жалпы орто билими жөнүндө аттестат;
- негизги жалпы билими жөнүндө аттестат.

9. Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган учурда кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүү мөөнөтү кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан күндүзгү окуу формасында өздөштүрүүнүн белгиленген ченемдик мөөнөтүнө карата 6 айга узартылат.

Орто кесиптик билим берүүнүн программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюму кайра аттестациялоонун (кайра зачет тапшыруунун) жыйынтыгы менен башка адистик боюнча жогорку кесиптик билим же орто кесиптик билим алууда студент өздөштүргөн (өткөн) өзүнчө дисциплиналар (модулдар) жана (же) өзүнчө практикалар боюнча окутуунун натыйжаларын толук же жарым-жартылай кайра кабыл алышы мүмкүн.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларын өздөштүрүүнүн башка ченемдик мөөнөттөрү өзүнчө ченемдик укуктук акт менен бекитилет.

10. Күндүзгү окуу формасы боюнча кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программаларынын эмгек сыйымдуулугу 120дан кем эмес кредитти түзөт. Бир окуу семестринин эмгек сыйымдуулугу 30дан кем эмес кредитке барабар (окуу процесси эки семестрлик болуп уюштурулган учурда).

Бир кредит студенттин окуу ишинин 30 саатына барабар (анын ичине аудиториялык, өз алдынча иши жана аттестациянын бардык түрлөрү кирет).

Күндүзгү-сырттан (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формалары айкалыштырылган учурда негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек сыйымдуулугу окуу жылы үчүн 45тен кем эмес кредитти түзөт.

11. 030503 - «Укук таануу» адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттары укук тармагындагы инсанды окутуу жана тарбиялоо.

Билим берүү тармагында 030503 – «Укук таануу» адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаты: гуманитардык, социалдык, экономикалык,

математикалык, табият таануу жана укуктук билимдердин негиздерине окутуу, бүтүрүүчүгө тандалган ишмердик тармагында ийгиликтүү иштөөгө, анын билим деңгээлине өбөлгө түзгөн универсалдуу жана предметтик адистештирилген компетенцияларга ээ болууга мүмкүндүк берүүчү орто кесиптик билим алуу социалдык мобилдүүлүк жана эмгек рыногунда туруктуулукка көмөк көрсөтүү.

Жеке инсанды тарбиялоо жаатында 030503 – «Укук таануу» адистиги боюнча орто кесиптик билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын максаты: студенттердин социалдык жана инсандык сапаттарын: максатка умтулгандыкты, уюшкандыкты, тырышчаактыкты, жоопкерчиликти, атуулдукту, коммуникацияны калыптандыруу, сабырдуулук, укуктук аң-сезим, укуктук маданият, жалпы маданиятты жогорулатуу болуп саналат.

12. 030503 – «Укук таануу» адистиги боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин чөйрөсүнө төмөнкүлөр кирет: укуктук ченемдерди ишке ашыруу, укук тартибин камсыз кылуу, укуктук даярдоо жана тарбиялоо.

13. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин объекттери болуп төмөнкүлөр саналат:

- укук ченемдерин ишке ашыруу чөйрөсүндө коомдук мамилелер, укук тартибин камсыз кылуу жаатындагы коомдук мамилелер;
- укуктук документтер.

14. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин түрлөрү:

укук колдонуу;
укук коргоо;
консультациялык.

Бүтүрүүчү укук колдонуу жана укук коргоо ишмердүүлүгүнө юрист катары милдеттүү түрдө жогорку юридикалык билимди талап кылбаган кызматтарда: юридикалык кеңешчи, паспорттук столдун адиси, кенже тергөөчү, суракчы, кадрлар бөлүмүнүн адиси, нотариустун жардамчысы, адвокат ж.б. мамлекеттик бийлик органдарында жана жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарында, ошондой эле уюштуруу-укуктук формаларына карабастан ар кандай уюмдарда (ишканаларда) иш алып барууга даярдалат.

15. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишинин милдеттери:

- укук колдонуу ишмердүүлүгү:

кызматтык милдеттеринин чегинде чечимдерди негиздөө жана кабыл алуу, ошондой эле укук ченемдерин ишке ашырууга байланышкан аракеттерди жасоо;

укуктук документтерди түзүү;

- укук коргоо ишмердүүлүгү:

мыйзамдуулукту, укук тартибин, инсандын, коомдун, мамлекеттин коопсуздугун камсыз кылуу;

коомдук тартипти коргоо;

укук бузуулардын алдын алуу, бөгөт коюу, ачуу жана тергөө;

жеке, мамлекеттик, муниципалдык жана менчиктин башка түрлөрүн коргоо;

- консультациялык ишмердүүлүк:

укук маселелери боюнча консультация;

документтердин укуктук экспертизасын жүргүзүү;

укуктук тарбия берүү.

16. 030503 – «Укук таануу» орто кесиптик билим берүү адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүргөн бүтүрүүчү даярдалат:

- жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасын өздөштүрүүгө;

- тездетилген программалар боюнча тиешелүү профилдеги жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасын иштеп чыгууга (530500 - «Юриспруденция», 532200 - «Укук коргоо иши», 530002 - «Соттук экспертиза»).

4-глава. Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруунун шарттарына карата жалпы талаптар

17. Кесиптик орто билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары адистик боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өз алдынча иштеп чыгышат. Негизги кесиптик билим берүү программасы адистик боюнча тийиштүү Мамлекеттик билим берүү стандартынын, улуттук квалификациянын алкагынын, квалификациянын жана кесиптик стандарттын (эгер болсо) тармактык/сектордук алкактарынын негизинде иштелип чыгат.

Орто кесиптик билим берүү программаларын ишке ашыруучу билим берүү уюмдары илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиянын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эске алуу менен билим берүү сапатынын кепилдигин камсыз кылуу боюнча төмөнкүлөр менен туюндурулган сунуштарга ылайык негизги кесиптик билим берүү программасын 5 жылда бир жолудан кем эмес жаңылап турууга милдеттүү:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын камсыз кылуу боюнча стратегияларды иштеп чыгуу;

- билим берүү программаларына мониторинг жүргүзүү, мезгил-мезгили менен рецензиялоо;

- макулдашылган так критерийлердин негизинде студенттердин билимдеринин жана ыктарынын, бүтүрүүчүлөрдүн компетенцияларынын деңгээлин баалоонун объективдүү жол-жоболорун иштеп чыгуу;

- окутуучулук курамдын сапатын жана компетенттүүлүгүн камсыз кылуу;

- бардык ишке ашырылуучу билим берүү программаларын жетиштүү ресурстар менен камсыз кылуу, аларды натыйжалуу колдонууну, анын ичинде окуп жаткандарды сурамжылоо аркылуу контролдоо;

- өзүнүн ишин (стратегиясын) баалоо жана башка билим берүү уюмдары менен салыштыруу үчүн макулдашылган критерийлер боюнча өзүн-өзү туруктуу негизде текшерип туруу;

- коомчулукка өзүнүн ишинин натыйжалары, пландары, инновациялары жөнүндө маалымдоо.

18. Студенттерди жана бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо алардын учурдагы, аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестациясын камтууга тийиш, ал эки багытта жүргүзүлөт - дисциплиналарды өздөштүрүү деңгээлин баалоо; - 030503 - "Укук таануу орто кесиптик билим берүү адистиги боюнча негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча студенттердин компетенцияларын баалоо.

Студенттерди учурдагы аттестациялоо кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан белгиленген (педагогикалык кеңеш бекиткен) баалоонун модулдук-рейтингдик системасынын негизинде окуу семестринин ичинде жүргүзүлөт.

Студенттерди орто аралык аттестациялоо ар бир семестрдин аягында жүргүзүлөт жана бардык сабактар боюнча семестрдеги учурдагы аттестациялоонун жыйынтыктары боюнча жыйынтык баалар (экзамендик баалар) коюлат.

Бүтүрүүчүлөрдү мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоо мамлекеттик аттестациялык тесттердин төмөнкү түрлөрүнөн турат: жалпы гуманитардык циклдин дисциплиналары боюнча жыйынтыктоочу дисциплиналар аралык мамлекеттик экзамен; адистик боюнча дисциплиналар аралык жыйынтыктоочу экзамен / бүтүрүү квалификациялык ишин коргоо.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети тарабынан аныкталган тартипте жүргүзүлөт.

Жыйынтыктоочу аттестацияга академиялык карызы жок жана окуу планында каралган окуу курсун толук бүтүргөн бүтүрүүчү кирет.

Студенттерди учурдагы, аралык аттестациялоо жана бүтүрүүчүлөрдүн жеке жетишкендиктеринин тийиштүү негизги кесиптик билим берүү программасынын этаптык же жыйынтыктоочу талаптарына ылайыктуулугуна жыйынтыктоочу аттестациялоо үчүн баалоо каражаттарынын, анын ичинде типтүү тапшырмалардын, тесттердин базалары, билимди, көндүмдөрдү жана алынган компетенциялардын деңгээлин баалоого мүмкүндүк берүүчү модулдук тесттер түзүлөт. Баалоо каражаттарынын негиздери орто кесиптик билим берүүнүн билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

19. Негизги кесиптик билим берүү программасын иштеп чыгууда кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрдүн жалпы компетенцияларын (мисалы, социалдык өз ара аракеттенүү компетенцияларын, өзүн-өзү уюштурууну жана системалык-иш мүнөзүндөгү өз алдынча башкарууну) түзүү мүмкүнчүлүктөрү аныкталышы керек. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- өзүнүн социалдык-маданий чөйрөсүн түзүүгө;
- инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл болгон шарттарды түзүүгө;
- студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүнү, студенттердин коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышуусун кошкондо, окуу процессинин социалдык-тарбиялык компонентин өнүктүрүүго түрткү берүүгө.

20. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун негизги кесиптик билим берүү программасы студенттин тандоосу боюнча сабактарды камтуусу керек. Студенттин тандоосу боюнча сабактарды түзүүнүн тартибин кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун педагогикалык кеңеши белгилейт.

21. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму төмөнкүлөргө милдеттүү:

- студенттердин өзүнүн окуу программасын түзүүгө катышуусунун реалдуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылууга;
- негизги кесиптик билим берүү программасын түзүүдө студенттерди алардын укуктары жана милдеттери менен тааныштырууга;
- студенттер тандап алган сабактар алар үчүн милдеттүү болуп калаарын, ал эми алардын жалпы эмгек сыйымдуулугу окуу планында каралгандан кем болбошу керектигин түшүндүрүүгө.

22. Студенттер тандоосу боюнча окуу сабактарын өздөштүрүүгө бөлүнгөн окуу убактысынын көлөмүнүн чегинде негизги кесиптик билим берүү программасында каралган конкреттүү сабактарды тандап алууга укуктуу.

23. Студенттер кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюму негизги кесиптик билим берүү программасында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттөрдө аткарууга милдеттүү.

24. Студенттер негизги кесиптик билим берүү программасын өздөштүрүүдө натыйжаларга жетишүү максатында студенттик өз алдынча башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын, спорттук жана чыгармачылык клубдардын, илимий студенттик коомдордун ишине катышууга милдеттүү.

25. Студенттин окуу жүктөмүнүн максималдуу көлөмү анын аудиториялык жана аудиториядан тышкары (өз алдынча) окуу ишинин бардык түрлөрүн камтуу менен жумасына 45 саат болуп белгиленет.

Күндүзгү окуу формасындагы бир жумалык аудиториялык сабактардын көлөмү адистиктин өзгөчөлүгүн эске алуу менен Мамлекеттик билим берүү стандарты менен аныкталат жана ар бир окуу дисциплинасын үйрөнүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдүн 35тен кем эмес пайызын түзөт.

Окуу дисциплинасы боюнча өз алдынча иштөөгө бөлүнүүчү сааттарга ошол окуу дисциплинасы (модулу) боюнча экзаменге даярданууга каралган убакыт киргизилет.

26. Күндүзгү-сырттан (кечки) окуу формасында аудиториялык сабактардын көлөмү жумасына 16 сааттан кем болбошу керек.

27. Сырттан окуу формасында окутуучу менен сабак окуу мүмкүндүгү студентке жылына 150 сааттан кем эмес көлөмдө камсыз кылынуусу керек.

28. Окуу жылындагы эс алуу убагынын жалпы көлөмү 10 жуманы, анын ичинде кыш мезгилинде 2 жумадан кем эмести түзүүсү керек.

5-глава. Негизги кесиптик билим берүү программасына карата талаптар

29. 030503 - «Укук таануу» адистиги боюнча бүтүрүүчү ушул Мамлекеттик билим берүү стандартынын 11 жана 15-пункттарында көрсөтүлгөн кесиптик иштин милдеттерине жана негизги кесиптик билим берүү программасынын максаттарына ылайык төмөнкүдөй компетенцияларга ээ болууга тийиш:

а) жалпы:

ЖК1 – өз ишин уюштурууну, кесиптик милдеттерди аткаруу методун жана ыкмаларын тандоону, алардын натыйжалуулугун жана сапатын баалоону билүү;

ЖК2 - стандарттык жана стандарттык эмес абалдарда чечим кабыл алуу, маселелерди чечүү, жоопкерчиликти жана демилге көтөрүү;

ЖК3 - кесиптик милдеттерди натыйжалуу аткаруу, кесиптик жана инсандык өнүгүү үчүн зарыл болгон маалыматтарды издөө, чечмелөө жана пайдалануу;

ЖК4 – кесиптик ишинде маалыматтык-коммуникациялык технологияларды колдонуу;

ЖК5 – командада иштөөнү, кесиптештер, жетекчилер жана кардарлар менен натыйжалуу баарлашууну билүү;

ЖК6 – команда мүчөлөрүнүн (кол алдындагы) иши жана аларды иш орунда окутуу, тапшырмаларды аткаруунун жыйынтыгы үчүн жоопкерчилик алуу;

ЖК7 - жеке инсандык жана кесиптик өнүгүүсүн башкаруу, кесиптик иште эмгек шарттарынын жана технологиялардын өзгөрүүсүнө

адаптациялануу;

ЖК8 – чакан жамаат менен уюштуруу-башкаруу ишине даяр болуу;

ЖК9 - коррупциялык жүрүм-турумга каршылык көрсөтүү.

б) кесиптик иштин негизги түрлөрүнө ылайык келген кесиптик:

- укук колдонуу ишмердүүлүгү:

КК1 – өнүккөн укуктук аң-сезиминин, укуктук ой жүгүртүүнүн жана укуктук маданияттын негизинде кесиптик ишмердүүлүктү жүргүзүүгө жөндөмдүү;

КК2 – укук субъектилеринин мыйзамдарды сактоосун камсыз кылууга жөндөмдүү;

КК3 – мыйзамдарга так ылайык чечимдерди кабыл алууга жана мыйзамдуу аракеттерди жасоого жөндөмдүү;

КК4 – кесиптик ишинде ченемдик укуктук актыларды колдоно алат, материалдык жана процесстик укуктун нормаларын ишке ашыра алат;

КК5 – фактыларды жана жагдайларды юридикалык жактан туура квалификациялай алат;

КК6 – укуктук документтерди даярдоо көндүмдөрүнө ээ болот.

- укук коргоо ишмердүүлүгүндө:

КК7 – укук тартибин, инсандын, коомдун, мамлекеттин коопсуздугун камсыз кылуу боюнча кызматтык милдеттерди аткарууга даяр;

КК8 – инсандын ар-намысын жана аброюн урматтоого, адамдын жана жарандын укуктарын жана эркиндиктерин сактоого жана коргоого жөндөмдүү;

КК9 – кылмыштарды жана башка укук бузууларды табууга, алдын алууга, ачууга жана тергөөгө жөндөмдүү;

КК10 – укук бузуулардын алдын алууну жүзөгө ашырууга, аларды жасоого көмөктөшүүчү себептерди жана шарттарды аныктоого жана жоюуга жөндөмдүү;

КК11 – коррупциялык жүрүм-турумду аныктоого, баалоого жана ага бөгөт коюуга салым кошууга жөндөмдүү;

КК12 - юридикалык жана башка документтерде кесиптик ишинин натыйжаларын туура жана толук чагылдыра алат.

- консультациялык ишмердүүлүктө:

КК13 – ченемдик укуктук актылардын долбоорлоруна укуктук экспертизанын корутундусун, анын ичинде аларда коррупциянын көрүнүшү үчүн шарттарды түзүүгө көмөктөшүүчү жоболорду чечмелөөгө даяр;

КК14 – ар кандай укуктук актыларды чечмелей алат;

КК15 - юридикалык иштин айрым түрлөрү боюнча квалификациялуу юридикалык консультация берүүгө жөндөмдүү;

КК16 – укуктук тарбиялоону натыйжалуу жүргүзүүгө жөндөмдүү.

30. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик программасына төмөнкүдөй блоктор жана окуу циклдери кирет:

1-блок "Дисциплиналар (модулдар)":

1) жалпы гуманитардык цикл;

2) математикалык жана табигый илим цикли;

3) кесиптик цикл;

4) дене тарбия

2-блок "Практика";

3-блок "Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация".

Орто кесиптик окуу жайы мамлекеттик билим берүү стандартынын талаптарына ылайык негизги билим берүү программасын иштеп чыгат жана улуттук квалификациянын алкактарына ылайык окутуунун натыйжаларына жетүүгө жоопкерчилик тартат.

Дисциплиналардын (модулдардын) топтомун жана алардын негизги билим берүү программасынын ар бир блогуна тиешелүү эмгек сыйымдуулугун орто кесиптик окуу жайы улуттук квалификациянын алкактарында каралган окутуунун натыйжаларынын жыйындысы түрүндө аны өздөштүрүүнүн талаптарын эске алуу менен ушул блок үчүн белгиленген көлөмдө өз алдынча аныктайт.

Негизги кесиптик билим берүү программасы жалпы гуманитардык циклдин билим берүү дисциплиналарын ишке ашырууну камсыз кылуусу керек, алардын тизмеси жана эмгек сыйымдуулугу Кыргыз Республикасынын билим берүү жана илим чөйрөсүндөгү ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы тарабынан аныкталат. Аталган дисциплиналардын мазмуну жана ишке ашыруу тартиби тиешелүү адистик боюнча орто кесиптик билим берүүнүн мамлекеттик билим берүү стандарты менен белгиленет.

31. Сабактардын ар бир цикли базалык (милдеттүү) жана элективдүү бөлүккө ээ болушу керек. Элективдүү бөлүк базалык бөлүктүн сабактарынын мазмуну менен аныкталуучу студенттердин билимдерин, ыктарын жана көндүмдөрүн кеңейтүүгө жана тереңдетүүгө мүмкүндүк бериши керек. Элективдүү бөлүк орто кесиптик окуу жайы тарабынан ишке ашырылуучу кесиптик билим берүү программасынын өзгөчөлүктөрүнө жараша белгиленет.

Мамлекеттик аттестациянын көлөмүн эске албастан милдеттүү бөлүктүн көлөмү негизги билим берүү программасынын жалпы көлөмүнүн 50дөн ашпаган пайызын түзүүгө тийиш.

Орто кесиптик окуу жайы ден соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелүү адамдарга (алардын арызы боюнча) алардын психофизикалык өнүгүүсүнүн өзгөчөлүктөрүн, жеке мүмкүнчүлүктөрүн эске алуучу жана зарыл болгон учурда аталган адамдардын өнүгүүсүнүн бузулушун оңдоону жана социалдык адаптациялоону камсыздоочу негизги билим берүү программасы боюнча окуу мүмкүндүгүн берүүсү тийиш.

Практика – келечектеги кесиптик ишмердүүлүккө байланыштуу иштердин айрым түрлөрүн аткаруу процессинде практикалык көндүмдөрдү жана компетенцияларды калыптандырууга, бекемдөөгө, өнүктүрүүгө багытталган окуу ишинин бир түрү. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда практиканын төмөнкү: окуу жана өндүрүштүк түрлөрү каралган. Практиканы башкаруу орто кесиптик билим берүү мекемесинин окутуучулар курамы тарабынан жүзөгө ашырылат. Практиканын максаттарын жана милдеттерин, программаларды жана отчеттуулуктун формаларын орто кесиптик окуу жайы практиканын ар бир түрү боюнча аныктайт.

32. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу окутулуучу сабактын профилине ылайык келген базалык билими бар жана системалык түрдө илимий жана (же) илимий-методикалык иш менен алектенген педагогикалык кадрлар менен камсыздалышы керек.

Кесиптик циклдын окутуучулары даярдоонун тийиштүү адистиги/ багыты боюнча жогорку кесиптик билимге (авиациялык адистиктерден тышкары) ээ болуулары керек.

Кесиптик циклдин окутуучуларынын сапаттык курамын баалоодо стажы 10 жылдан ашкан өндүрүшчүлөр эсепке алынат.

Окутуучулар 5 жылда бир жолудан кем эмес кесиптик деңгээлин жогорулатууга жана квалификациясын жогорулатууга милдеттүү.

Кесиптик билим берүү программасы боюнча мугалимдердин жалпы санында штаттык окутуучулардын үлүшү 80%дан кем эмес болушу керек. Адистештирилген уюмдардын кызматкерлеринин ичинен окуу процессине 15%ке чейинки мугалимдер тартылышы мүмкүн.

Окутуучу/студент ченемдик катышы 1:12ден ашпайт.

33. Адистиктин негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашырууда негизги кесиптик билим берүү программасынын сабактарынын толук тизмеси боюнча түзүлүүчү маалыматтар базасын жана китепкана фондун ар бир студенттин колдонуусу камсыз кылынышы керек. Кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун билим берүү программасы лабораториялык практикумдарды жана практикалык сабактарды (түзүлүүчү компетенцияларды эсепке алуу менен аныкталат) камтууга тийиш.

Негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруу үчүн зарыл болгон окуу адабияты жана/же электрондук адабият менен студенттердин камсыз болуусу бир студентке 0,5 экземплярдагы ченемге ылайык келиши керек. Окуу маалыматынын булактары заманбап талаптарга жооп берүүсү керек. Билим берүү процессинде мыйзам чыгаруу актылары, ченемдик документтер, кесиптик багыт берүүчү мезгилдүү басылмалардын материалдары пайдаланылышы керек.

Окуу процессинде гуманитардык жана социалдык-экономикалык дисциплиналар боюнча акыркы 5 жылдагы, математика жана табият таануу

боюнча акыркы 10 жылдагы, кесиптик жана атайын дисциплиналар үчүн акыркы 10 жылда окуу жана окуу-методикалык адабияттар колдонулушу керек.

34. Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун кесиптик орто билим берүү программасын ишке ашыруучу билим берүү уюмунун окуу планында каралган лабораториялык, дисциплиналык жана дисциплиналар аралык даярдоонун, студенттерди практикалык даярдоонун бардык түрүн жүргүзүүнү камсыз кылган, колдонуудагы санитардык жана өрткө каршы эрежелер менен ченемдерге ылайык келген материалдык-техникалык базасы болушу керек (адистиктердин негизги кесиптик билим берүү программасы үчүн маанилүү болгон материалдык-техникалык камсыздоо көрсөтүлөт, мисалы: полигондор, технологиялык лабораториялар, студиялар ж.б.у.с., ошондой эле окутуунун техникалык каражаттары менен жабдууга коюлуучу ченемдик талаптар - студент/компьютер, студент/жабдык катышын сактоо ж.б.). Билим берүүнүн 2 сменалык окууну эсепке алуу менен 1 студентке (кв.м) жарактуу аянттын ченемдик мааниси 7 кв.м болушу керек.

Кабинеттердин, лабораториялардын жана башка жайлардын минималдуу тизмеси.

Кабинеттер: коомдук-гуманитардык дисциплиналар, жалпы кесиптик дисциплиналар, кыргыз (орус) тили, чет тили, математика жана информатика, укук дисциплиналары, соттук отурумдар залы.

Лабораториялар: информатика жана маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (компьютер 1:12).

Спорт залы, көп профилдүү ачык стадиону.

Китепкана, Интернет байланышы бар окуу залы, иш-чара өтүлүүчү залы.

Юридикалык клиника.

35. Бүтүрүүчү квалификациялык иштердин мазмунуна, көлөмүнө жана түзүмүнө коюлуучу талаптар Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинети аныктай турган орто кесиптик билим берүү уюмунун бүтүрүүчүлөрүн мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестациялоонун тартибин эске алуу менен орто кесиптик окуу жайы тарабынан аныкталат.

030503 – «Укук таануу» адистиги боюнча ушул стандарт базалык билим берүү мекемесинин алдындагы ОКБ МББСны иштеп чыгуу боюнча Окуу-методикалык кеңеши – Кыргыз мамлекеттик юридикалык университетинин (КГЮА) Юридикалык колледжинде иштелип чыкты.

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын
ТҮЗҮМҮ

Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын түзүмү		**Негизги кесиптик билим берүү программасынын жана анын окуу циклдеринин кредиттердеги көлөмү**
		1 жыл 10 ай
1-блок	I. Жалпы гуманитардык цикл II. Математикалык жана табигый илимий цикл III. Кесиптик цикл	70-100
	Дене тарбия (көрсөтүлгөн семестрлерде жумасына 2 сааттан)	3-5 семестрлер
2-блок	Практика	15-40
3-блок	Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация	5-10
Кесиптик орто билим берүүнүн негизги кесиптик билим берүү программасынын көлөмү		120

Орто кесиптик билим берүүнүн болжолдуу окуу планы
030503 – «Укук таануу» адистиги
Квалификациясы: юрист
Окуунун ченемдик мөөнөтү: 1 жыл 10 ай

№	Окуу дисциплиналарынын аталышы (анын ичинде практикалар)	Жалпы эмгек сыйымдуулугу		Семестрлер боюнча болжолдуу бөлүштүрүү			
		кредиттер	сааттар	3 семестр	4 семестр	5 семестр	6 семестр
				Жуманын саны			
				12-18	12-18	12-18	9-18
1.	**Жалпы гуманитардык цикл**	**18**	**540**				
	Базалык бөлүгү	**15**	**450**				
	Кыргыз тили жана адабияты	3	90	x			
	Орус тили	2	60	x			
	Чет тили	2	60	x			
	Кыргызстандын тарыхы	4	120	x			
	Манас таануу	2	60		x		
	Кыргызстандын географиясы	2	60				
	Варианттуу бөлүгү	**3**	**90**				
	БАРДЫГЫ:	**18**	**540**				
2.	**Математикалык жана табигый илимий цикл**	**6**	**180**				
	Базалык бөлүгү	**4**	**120**				
	Кесиптик математика	2	60	x			
	Информатика	2	60		x		
	Варианттуу бөлүгү	**2**	**60**				
	БАРДЫГЫ:	**6**	**180**				
3.	**Кесиптик цикл**	**75**	**2250**				
	Базалык бөлүгү	**60**	**1800**				
	Мамлекет жана укук теориясы	7	210	x	x		
	Конституциялык укук	6	180	x	x		
	Кыргызстандын мамлекет жана укук тарыхы	4	120	x			
	Чет мамлекеттердин мамлекет жана укук тарыхы	6	180	x	x		
	Жарандык укук	6	180		x	x	
	Жарандык -процесстик укук	4	120			x	
	Жазык укугу	4	120			x	
	Жазык-процесстик укук	4	120			x	
	Административдик-процедуралык укук	6	180		x	x	
	Эмгек укугу	4	120			x	
	Экологиялык укук	3	90			x	
	Салык укугу	3	90			x	
	Вариативдүү бөлүгү	**15**	**450**				x
	БАРДЫГЫ:	**75**	**2250**				
4.	**Дене тарбия**		**жумасына2 с.**	x	x	x	

5.	**Практика**	**15**	**450**		x		x
6.	**Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация**	**6**	**180**				x
	Сынактардын саны (макс)			8-10	8-10	8-10	8-10
	Курстук/долбоордук иштердин саны				x		x
	Негизги окуу программасынын жалпы эмгек сыйымдуулугу	**120**	**3600**	**30**	**30**	**30**	**30**